

Práce: bakalářská

Posudek: oponenta

Práci hodnotil: PhDr. Jaromír Murgaš, CSc.

Práci předložil: Valentýna Machová

Název práce: Zrození viny: analýza motivů dluhu u Friedricha Nietzscheho

Cílem práce je podle vyjádření v Úvodu zejména „identifikace původu pocitu viny z klíčového motivu dluhu, analýza jeho následného vývoje a průzkum důsledků tohoto fenoménu.“ K tomu bylo „dílčím cílem předložit přehled Nietzscheho (dále N.)postojů k tématu“ viny, svědomí, dluhu a možností slibu „a dále zkoumat jednotlivé aspekty, které jsou s tvorbou svědomí spojeny. To vše zejména na základě Nietzscheho díla Genealogie morálky (dále GM).

Autorce se podařilo cíle práce naplnit, a to na výborné úrovni.

Práce začíná reprodukcí Nietzscheho výkladu z GM původu pojmů dobra a zla v souvislosti s původní aristokratickou ideou moci i pojmů „dobrý jakožto vznešený a ušlechtilý a „špatný jakožto nízký a plebejský“. Autorka pak ale vstupuje do výkladu pasáží výkladu z o „rok dřívější“ práce, již sám N. V úvodu ke GM označuje za nezralou - tak úplně nevím, proč je zde uvedena. Pokud kvůli poukazu na genezi N. koncepce, mělo to být asi trochu explikováno. Pro výklad „dvojitá morálka“ autorka užívá kromě vlastního myšlení i práce P. Kouby, F. Bergmanna, P. Footové a J. Pechara, a výsledný text je obsahově i myšlenkově velmi pěkný. Následně autorka v dlouhé části práce dobře a v kvalitních formulacích reprodukuje a parafrázuje N. výklad z GM, přičemž využívá další vhodné myšlenky a odkazy k jiným N. pracím a postupně i dalším sekundárním komentářům). Autorčina práce tu sleduje téma i předlohy, běží tedy stále o zachycení N. výkladu, ne o autorskou kritickou či tvůrčí práci. Je však dle mého názoru třeba opravdu ocenit kvalitu, s níž je N. výklad autorkou formulován. Nedochází ke zkreslování a autorčin text je velmi kultivovaný. A je psán pro bakalářské zpracování motivů nějakého filosofického výkladu docela příkladně, jak co do formy, tak co do pochopení a ukázání motivů předloh.

Nemám asi nijakou zvláštní potřebu komentovat výklad jednotlivých motivů ani celkové koncepce výkladu autorkou, jeví se mi v rámci nejen bakalářské práce jako vysoce uspokojivé. Zejména vysoce hodnotím výklady o „užití“ „energie viny“ či „tzv. špatných vlastností a činů, zla“ jako produktivních součástí plnohodnotného lidského života, i výklady o tom, jak je N. takto nalézá a „přehodnocuje“. Obsahy těchto výkladů jsou zároveň obsahy některých dnešních psychoterapeutických přístupů, podle mé zkušenosti zejména gestalt terapie - a autorka je formuluje tak dobře, jako kdyby je již dobře znala. Oceňuji i mentální práci a vyspělost, s níž jsou zde vykládány. A jak N., tak autorka při jeho výkladu (- a také tyto psychoterapeutické výklady -) akcentují i zásadní roli odpovědnosti člověka, která stojí nad všemi kodifikovanými „pravidly“.

Někdo by mohl v těchto pasážích vytykat práci přílišnou soustředěnost na jednu předlohu, již autorka reprodukuje, nicméně já sám si velice cením toho, jak právě tuto předlohu soustředěně a kvalitně zpracovala, resp. „vytěžila“. Zdroj je sám vždy o něco nevyčerpatelnější, než jeho jednotlivé zpracování, nicméně by práce mnohým zájemcům mohla dost dobře pomoci s recepcí myšlenek F. Nietzscheho o morálce a jejím - N.em předpokládáním, vykládaném - vývoji. Původní N.eho text, který je podstatně jaksí „rozčepýřenější“, je zde trochu vyhlazen do racionálního kompaktního výkladu, což pro někoho může být dobře - a určitě lépe čitelné než předloha. Na druhou stranu v nějaké případné další fázi práce s N. texty, myšlenkami a postoji, jakož i jeho vlastním vývojem, se v původních předlohách nabízí mnohé další motivy, včetně motivů ke kritice N.eho. To by ovšem bylo možná právě až po napsání nějaké takovéto „bakalářské“ výborné práce.

Ohledně kvality psaní bych uvedl jen tři kladné poznámky:

Hned v Úvodu mě jako oponenta těší pojmová poznámka-zdůvodnění blízkosti pojmů „špatného svědomí“ a „viny“. A podobně - tamtéž- třeba formulace: „je potřeba neopomenout, že pro možnost zakušení pocitu viny, je potřeba spirituální angažovanosti v rámci morálního systému, jehož porušení pocit viny vyvolává.“ Podobných výborných formulací je v textu mnoho, ve mně to vzbuzuje kromě ocenění jen otázku, kde či od koho či jak se autorka (na)učila tak pěkně uvažovat, vidět souvislosti a podmínky, možnosti formulací..?

Navrhuji určitě hodnocení **výborně**.